

Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi

Volume: 48, Winter-2020, p. (423-444)

ISSN: 1308-6200 **DOI Number:** <https://doi.org/10.17498/kdeniz.772007>

Research Article

Received: July 20, 2020 | **Accepted:** October 1, 2020

This article was checked by Turnitin.

KKTC'DE DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE POLİS MEŞRUIYETİ VE POLİSLE İŞBİRLİĞİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ***

ANALYSIS OF POLICE LEGITIMACY AND COOPERATION LEVELS WITH POLICE ACCORDING TO DEMOGRAPHIC VARIABLES IN TRNC

ДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ ПЕРЕМЕНЫ В ТУРЕЦКОЙ РЕСПУБЛИКЕ СЕВЕРНОГО КИПРА, ЛЕГИТИМНОСТЬ ПОЛИЦИИ И СОРУДНИЧЕСТВО С НИМ

Mehmet Ali TEKİNER*

Cem KAYABAŞI**

ÖZ

Polis meşruiyeti ve polisle işbirliği kavramları son yirmi yıldır sıkça birlikte kullanılmaya başlanmıştır. Vatandaşların, cinsiyet, yaş, gelir seviyesi gibi demografik özelliklerine göre polisle işbirliği ve polis meşruiyetine yönelik algılarının değişip değişmediği yapılan birçok çalışma ile araştırılmıştır. Ancak elde edilen sonuçlar tutarlı olmayıp farklılık göstermektedir. Bu çalışmada doktora tezi için 2017 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) 1000 vatandaşın katılımıyla nicel araştırma yöntemi, tarama türü ve anket tekniği ile gerçekleştirilen araştırma verileri kullanılmıştır. Anket, KKTC'nin başkent ve tüm ilçelerinde, nüfus oranlarına göre kotalı ve kolayda örnekleme teknikleri kullanılarak uygulanmıştır. Katılımcıların, cinsiyet, yaş grubu, medeni durum, eğitim seviyesi ve aylık gelir demografik değişkenlerine göre, polisle işbirliği ve Tankebe'nin yaklaşımına göre kabul edilen polis meşruiyeti faktörlerine ilişkin algı düzeyleri arasında farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Tankebe'nin yaklaşımına göre polis meşruiyeti prosedürel adaleti, dağılımdaki adalet, yasallık ve etkinlik faktörlerinden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda 65 ve üzerindeki yaş grubundaki vatandaşların, 25 – 34 yaş aralığındakilere göre polisle işbirliğine daha az istekli oldukları bulunmuştur. Diğer demografik faktörlere göre ise polisle işbirliğine yönelik istekliliğin anlamlı derecede bir farklılık göstermediği görülmüştür.

*** Bu çalışma "KKTC'de Polis Meşruiyeti Faktörlerinin Polisle İşbirliğine Etkisi" isimli tez çalışmasından üretilmiştir.

*ORCID: [0000-0002-3261-5777](https://orcid.org/0000-0002-3261-5777) Doç. Dr. Öğretim Üyesi, Polis Akademisi Başkanlığı Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, malitekiner@gmail.com

**ORCID: [0000-0001-7011-3308](https://orcid.org/0000-0001-7011-3308) Dr. Polis Başmüfettişi, KKTC Polis Genel Müdürlüğü, cemkayabasi@hotmail.com

KKTC’de Demografik Değişkenlere Göre Polis Meşruiyeti Ve Polisle İşbirliği ...

İlkokul mezunları ile 2500 TL ve altında geliri olanların, diğer gruplardaki vatandaşlara oranla polis meşruiyeti faktörleri olan polisin prosedürel adaletine, dağılımdaki adaletine, etkinliğine ve yasallığına yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcıların cinsiyet, yaş grubu ve medeni durumuna göre polis meşruiyeti faktörlerine ilişkin görüşleri arasında ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Polis Meşruiyeti, Polisle İşbirliği, Meşruiyet Faktörleri, Demografik Faktörler, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

ABSTRACT

The concepts of police legitimacy and cooperation with the police have frequently been used in the last two decades. Whether citizens' perceptions of cooperation with the police and police legitimacy change according to their demographic variables such as gender, age, and income level has been investigated in many studies. However, the results obtained are not consistent and vary. In this study, the data of the research carried out within the scope of the doctoral dissertation thesis conducted with the quantitative research method, scanning type and survey technique with the participation of 1000 citizens in the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) in 2017 have been used. The survey was applied in the capital and all districts of TRNC, using quota and convenience sampling techniques according to population rates. Whether there are differences between the accepted perception levels of the participants regarding the factors of police legitimacy and police cooperation has been measured according to Tankebe's approach, as regards gender, age group, marital status, education level and monthly income demographic variables. According to Tankebe's approach, police legitimacy consists of procedural justice, fairness in distribution, legitimacy and efficiency factors. The research results show that citizens in the age group 65 and over are less willing to cooperate with the police than those in the 25 - 34 age group. It is observed that willingness to cooperate with the police does not differ significantly according to other demographic factors. Compared to citizens in other groups, primary school graduates and those with an income of 2500 TL or less are found out to have more positive views on procedural justice, fairness, efficiency and legality of the police, which are factors of police legitimacy. No significant difference is detected between the participants' views on the factors of police legitimacy according to gender, age group and marital status.

Keywords: Police Legitimacy, Cooperation with Police, Legitimacy Factors, Demographic Factors, Turkish Republic of Northern Cyprus

АННОТАЦИЯ

Концепции легитимности полиции и сотрудничество с полицией часто использовались в последние два десятилетия. Во многих исследованиях, в соответствии с их демографическими характеристиками, такими как пол, возраст и уровень дохода, изучаются изменения восприятия гражданами по поводу сотрудничества с полицией и его легитимности. В нижеследующем исследовании используются данные анкетного опроса 1000 граждан Турецкой Республики Северного Кипра (ТРСК) в 2017 году, которые были включены в нашу докторскую диссертацию. Опрос проводился в столице этой республики и во всех районах ТРСК с использованием методов квотного и удобного отбора в соответствии с численностью населения. Было исследовано, существует ли разница между уровнями восприятия участниками факторов легитимности полиции, которые измеряются в соответствии с принципом сотрудничества с полицией и подхода Танкебе, в соответствии с демографическими переменными, такими как пол, возрастная группа, семейное положение, уровень образования и ежемесячный доход. Согласно подходу Танкебе, легитимность полиции

и процессуальная справедливость складывается из факторов справедливости распределения, законности и эффективности. В результате исследования выяснилось, что граждане в возрасте 65 лет и старше менее склонны к сотрудничеству с полицией, чем в возрасте от 25 до 34 лет. Было отмечено, что готовность сотрудничать с полицией существенно не различалась в зависимости от других демографических факторов. Было обнаружено, что по сравнению с гражданами других групп выпускники начальной школы и те, у кого доход не превышает 2500 турецких лир, имели более положительное мнение о процессуальной справедливости, эффективности и законности полиции, т.е. к тем критериям, которые являются факторами легитимности полиции. Не было обнаружено значительные различия между мнениями участников о факторах легитимности полиции в зависимости от пола, возрастной группы и семейного положения.

Ключевые слова: легитимность полиции, сотрудничество с полицией, факторы легитимности, демографические факторы, Турецкая республика Северного Кипра

Giriş

Son yıllarda polis meşruyetinin polisle işbirliğine olan etkilerini araştıran çalışmalarda bir artış görülmektedir. Polis teşkilatları nüfusla birlikte artan suç oranları karşısında mücadele etmekte zorlanmaktadır. Bu mücadelede polise en büyük destek ise halktan gelecek işbirliğidir. Suçla mücadelede bir başka yol halkın yasal mevzuata uymasını sağlayarak suç işlenmesini azaltmaktan geçmektedir. Yapılan çalışmalar algılanan polis meşruyeti seviyesindeki artışın polisle işbirliğine istekliliği de arttırdığını göstermektedir (Tyler ve Jackson, 2013; Cherney ve Murphy, 2013; Sunshine ve Tyler, 2003; Reisig, Bratton ve Gertz, 2007; Engel, 2005; Murphy, Tyler ve Curtis 2009; Mazerolle, Bennett, Davis, Sargeant ve Manning, 2013; Reisig, Tankebe ve Meško, 2013; Tankebe, 2013). Bu noktada polisle işbirliği ve polis meşruyeti hakkındaki algının, demografik faktörlere göre farklılık gösterip göstermediği önem arz etmektedir.

Yapılan meşruyet ve işbirliği çalışmalarında cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim ve gelir gibi toplumun demografik özellikleri sık sık kullanılmaktadır (Murphy ve Cherney, 2012; Tankebe, Reisig, Wang, 2015; Reisig, Tankebe ve Meško, 2013; Tankebe, 2013; Tyler ve Jackson, 2013; Pryce, 2014:126; Paek, 2017: 140). Demografik faktörlere göre katılımcıların polisle işbirliğine istekliliklerinin ve polis meşruyeti faktörleri hakkındaki algılarının farklılık gösterip göstermediği araştırılmaktadır.

Polis meşruyeti ve işbirliği üzerine dünyada birçok çalışma yapılmış olmasına rağmen TC ve KKTC literatüründe bu alandaki çalışmalar henüz çok kısıtlıdır. Ayrıca demografik özelliklere göre, polis meşruyeti ve polisle işbirliğine yönelik görüşler arasındaki farklılıkların da yeterince incelenmediği görülmektedir. Bu çalışmada, Tankebe'nin dört boyutlu polis meşruyeti ölçeği kullanılmıştır. Kayabaşı'nın (2020) tez çalışması sırasında KKTC'de 1000 vatandaşın katılımıyla gerçekleştirdiği anket tipi saha araştırması ile elde ettiği veriler kullanılarak katılımcıların, belirtilen tüm demografik özelliklerine göre polisle işbirliğine ve polis meşruyetine ilişkin görüşlerinin algı düzeylerini incelemek ve aralarında anlamlı farklılıkların olup olmadığını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Meşruiyet ve İşbirliği

Polisle işbirliği üzerine son on yıllarda yapılan araştırmalarda polis meşruiyeti, ön plana çıkmıştır. Öncesinde ise toplum bireylerinin, polisle işbirliği yapması için rasyonel seçim ve caydırıcılık teorileri üzerinden hareket edilmekte idi. Bu teorilere göre bireyler, yapacakları hareketlerin yarar ve zararlarını hesaplayarak suç işlemeyi göze alamayacaklar, yasalara uyacaklar ve polisle işbirliği yapacaklardır (Tankebe, 2013: 104). Ancak insanlar her durumda rasyonel aktörler olarak hareket etmemektedirler. Meşruiyetin önemi fark edilene kadar araştırmacılar, esas olarak rasyonel seçim ve caydırıcılığa odaklanmışlardır (Green, 1985: 629-645; Klepper ve Nagin, 1989: 721-746; Sherman, 1990; Tankebe, 2013: 104).

Meşruiyet, sözlükte “kanuna uygun bulunma” şeklinde tanımlanmaktadır (Develioğlu, 1982: 754-755). Beetham (1991: 26) ise meşruiyeti “*ilke olarak itaat gerektirme yetkisine sahip olma hakkı; yönetme hakkı ve bu hakkı kullanacak olanın otoritesinin tanınması*” olarak tanımlamaktadır. Beetham’a göre meşruiyet, iktidarın, insanların ahlaki değerlerine uygun, kamu çıkarlarını ve normatif beklentileri tatmin edebilme yeteneğine sahip olması ve yasallığı ile ilgili olduğunu belirtmekte ve meşruiyetin, toplumsal kurallar anlamına gelen yasallık, ortak değerler ve kamu rızası arasındaki etkileşimden kaynaklandığını ileri sürmektedir (Beetham, 1991: 26).

Beetham’ın meşruiyet tanımlamasından hareket eden Bottoms ve Tankebe (2012: 164-166), rıza kavramını dışarıda bırakarak meşruiyetin polisin görevini yasalara ve hukuka uygun olarak yerine getirme durumu anlamında kullanılan “yasallık” ve paylaşılan ortak değerlerden oluştuğunu ortaya atmışlardır. Tankebe (2013), paylaşılan değerlerin ise polisin davranışlarındaki ve karar verme sürecindeki adaleti anlamına gelen “prosedürel adalet”, farklı kesimlere (zengin/fakir, etnik gruplar, erkek/kadın vs) karşı adaletli hizmet verme ve polise başvurulduğunda adil sonuç alma anlamına gelen “dağılımdaki adalet” ile polisin görevini etkin ve etkili bir şekilde yerine getirmesi ve suçlarla mücadeledeki performansı anlamına gelen “polisin etkinliği” olduğunu ileri sürmüştür. Tankebe’ye (2013: 108-112) göre meşruiyet yasallık, prosedürel adalet, dağılımdaki adalet ve etkinlik faktörlerinden oluşmaktadır. Yakın tarihte gerçekleştirilen bazı çalışmalarda, bu dört boyutlu yapı (Bottoms ve Tankebe, 2012; Tankebe, 2013; Kırmızıdağ, 2015; Tankebe, Reisig ve Wang, 2015; Sun, Li, Wu ve Hu, 2018) polis meşruiyetini tanımlayan bileşenler olarak sıkça kullanılmaya başlanmıştır.

Polisle işbirliği ise toplum bireylerinin, polise suçla mücadelede ve düzenin korunmasında ihbar ve bilgi sağlayarak yardımcı olmaları anlamında kullanılmaktadır. İşbirliği ölçüğü genellikle vatandaşların, tanık oldukları bir suçu, çevrelerinde tehlikeli veya şüpheli gördükleri bir hareketi polise bildirmeleri veya polisin yürütmekte olduğu bir soruşturma hakkında meseleyi aydınlatmaya yarayacak konularda polise bilgi ve yardımda bulunup bulunmayacakları ile ilgili önermeler kullanılarak ölçülmektedir. Önceki çalışmalar polis meşruiyetinin polisle işbirliğini etkileyen önemli unsur olduğunu göstermektedir (Reisig, Tankebe ve

Meško, 2013: 153-154; Tankebe, Reisig ve Wang, 2015: 4; European Social Survey, 2011: 28; Sunshine ve Tyler, 2003: 541-542; Murphy ve Cherney, 2012: 189).

Demografik Faktörler

Demografik faktörlere göre polisle işbirliği ve polis meşruiyeti konusundaki algı konusunda çalışmalarda farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Cinsiyet, yapılan çalışmalarda en fazla ele alınan demografik faktördür. Elde edilen sonuçlar bazen kadınların bazen de erkeklerin polis hakkında daha olumlu görüşe sahip olduklarını, zaman zaman ise anlamlı bir farklılık bulunmadığını göstermektedir (Skogan, 2006: 101; Yonca, 2011: 81; Weitzer, Tuch ve Skogan, 2008: 401). Polisle işbirliği hakkındaki araştırmalarda ise genel olarak cinsiyete göre, polisle işbirliğine istekliliğin farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmaktadır (Murphy ve Cherney, 2012; Tankebe, Reisig, Wang, 2015; Reisig, Tankebe ve Meško, 2013; Tankebe, 2013; Tyler ve Jackson, 2013; Pryce, 2014:126; Paek, 2017: 140). Yaş konusunda da farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Yaş faktörünün, bazı çalışmalarda polise yönelik tutum ve düşüncelerin olumlu yönde değiştiği bulunurken (Salmi, 2000: 443; Ivkoviç, 2008: 410; Weitzer, Tuch ve Skogan, 2008: 401), bazı çalışmalarda meşruiyeti anlamlı bir şekilde olumsuz olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Polisle işbirliği konusunda da farklı sonuçlara ulaşılmış olup yaş ilerledikçe polisle işbirliğinin arttığı veya düştüğü sonuçlarının ortaya çıktığı, zaman zaman ise yaşa göre bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılan araştırmalar bulunmaktadır (Tyler ve Sunshine, 2003: 533, 534; Paek, 2017: 140; Murphy ve Cherney, 2012; Tyler ve Jackson, 2013; Tankebe, Reisig, Wang, 2015; Reisig, Tankebe ve Meško, 2013; Pryce, 2014: 126). İngiltere’de gerçekleştirilen bir araştırmada ise 65 yaş ve üzerindekiilerin, polisle işbirliği yapma konusunda daha az istekli oldukları ortaya çıkmıştır (Tankebe, 2013).

Medeni durum demografik faktörünün dahil edildiği araştırmalarda, genel olarak medeni duruma göre, polis meşruiyeti ve işbirliğine istekliliğin farklılık göstermediği görülmemektedir (Tyler ve Jackson, 2013; Yonca, 2011: 165-66; Weitzer, Tuch ve Skogan, 2008: 401; Paek, 2017: 88). Eğitim durumuna göre ise çeşitli sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların, eğitim düzeyi arttıkça, polis meşruiyeti ve prosedürel adalete dair görüşlerinin daha olumsuzlaştığı çalışma sonuçlarının (Tyler ve Sunshine, 2003: 527, 533) yanında, polis meşruiyeti seviyesinin arttığı çalışmalar da bulunmaktadır (Tyler ve Jackson, 2013: 22). Ayrıca eğitim seviyesine göre, algılanan polis meşruiyeti düzeyinin değişmediği sonucu da ortaya çıkabilmektedir (Murphy, Hinds ve Fleming, 2008: 145).

Polisle işbirliği hakkındaki sosyal araştırmalarda da eğitim düzeyine göre farklı sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Araştırmaların bir kısmında yüksek eğitime sahip olan katılımcıların, işbirliği yapma olasılıklarının daha fazla olduğu ortaya çıkarken (Tyler ve Sunshine, 2003: 530; Murphy, Hinds ve Fleming, 2008: 144), diğer bir kısmında ise düşük eğitim seviyesine sahip olanların polisle işbirliğine daha fazla istekli oldukları bulunmuştur (Woo, Maguire ve Gau, 2018: 175). Bazı çalışmalarda ise eğitim seviyesine göre, polisle işbirliğine isteklilik düzeyinin farklılık

KKTC’de Demografik Değişkenlere Göre Polis Meşruiyeti Ve Polisle İşbirliği ...

göstermediği sonucuna ulaşmıştır (Tyler ve Jackson, 2013: 24; Murphy ve Cherney, 2012; Pryce, 2014: 126; Paek, 2017: 88, 140).

Gelir durumu, meşruiyet ve işbirliği çalışmalarında ele alınan bir başka faktördür. Ancak gelirle ilgili de farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Türkiye’de yapılan bir çalışmada, gelirin, polis meşruiyeti faktörleri üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı sonucu elde edilmiştir (Kırmızıdağ, 2015: 61 - 69). ABD’de gerçekleştirilen farklı iki çalışmadan birinde, eğitim seviyesinin polis meşruiyetine negatif yönde etki ettiği ortaya çıkarken (Sunshine ve Tyler, 2003: 530, 533), diğerinde pozitif yönde anlamlı bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tyler ve Jackson, 2013: 22).

Avustralya (Murphy ve Cherney, 2012), İngiltere (Tankebe, 2013: 123) ve ABD’de (Tyler ve Jackson, 2013: 22) yapılan bazı çalışmalarda, gelir seviyesi yükseldikçe polisle işbirliğine istekliliğin de arttığı görülmüştür. Diğer bazı çalışmalarda ise gelirin, işbirliğine herhangi bir etkisinin olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır (Pryce, 2014: 126; Paek, 2017: 140; Woo, Maguire ve Gau, 2018: 175).

Yapılan çalışmalarda, demografik faktörlere göre, algılanan polis meşruiyeti ve polisle işbirliğine istekli olma seviyeleri arasında farklılıklar olup olmadığı konusunda, sonuçların birbirleri ile tutarlı olmadıkları görülmektedir.

Yöntem

Çalışmanın araştırma verileri, KKTC’de, KKTC vatandaşlarının algılarına göre, polis meşruiyeti faktörlerinin, polisle işbirliğine etkilerini araştırmak amacıyla 18 yaş ve üzerindeki 1000 kişinin katılımıyla 2017 yılında gerçekleştirilen beşli likert ölçeğindeki doktora anket çalışmasından alınmıştır. Nicel araştırma yöntemi olarak gerçekleştirilen araştırma tarama türündedir. Veri toplama tekniği olarak anket, örneklem tekniği olarak ise olasılıklı olmayan örneklem tekniklerinden kolayda ve kota örnekleme teknikleri kullanılmıştır (Gürbüz ve Şahin, 2016: 107, 133-134). Evren, KKTC’de sürekli ikamet eden KKTC vatandaşlarıdır. Örneklem ise 2011 yılında gerçekleştirilen son KKTC nüfus sayımı verilerine göre (KKTC Devlet Planlama Örgütü, 2013) Lefkoşa, Gazimağusa, Girne, Güzelyurt ve İskele ilçelerinin nüfus oranlarına göre belirlenen 1000 katılımcıdan oluşmaktadır. 2011 sayımına göre KKTC’de sürekli ikamet eden vatandaş sayısı 190.494’tür. Katılımcı sayısı (1000) asgari örneklem büyüklüğünün (384) oldukça üzerindedir (Gürbüz ve Şahin, 2016: 132).

Anket

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi ve gelir durumu birinci bölümde yer almaktadır. Polis meşruiyeti ve polisle işbirliği ölçeklerini tanımlayan toplam 35 adet beşli Likert ölçeğindeki önerme ise ikinci bölümde kullanılmıştır. Tankebe’nin (2013) 4 boyutlu polis meşruiyeti ölçeğinde; prosedürel adalet (8 önerme), dağılımdaki adalet (5 önerme), etkinlik (8 önerme) ve yasallık (6 önerme) faktörlerini tanımlamada kullanılan toplam 27 önerme, polisle işbirliği ölçeğinde ise 8 önerme bulunmaktadır.

Anket, yüz yüze görüşme yöntemiyle her ilçenin mekez ve köylerinde,

esnafılar, okullar, resmi ve özel işyerleri, alışveriş merkezlerinin yoğun olduğu yerler ve ikametgâhlar ziyaret edilerek uygulanmıştır. Anket uygulaması ikamet bölgelerine göre Lefkoşa 319, Gazimağusa 261, Girne 202, Güzelyurt (Lefke dâhil) 112 ve İskele 106 adet olmak üzere toplam 1000 vatandaşın katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Ankette daha önce yapılan çalışmalarda beşli Likert ölçeğinde kullanılan önermeler yer almaktadır (Reisig, Tankebe, Meško, 2013: 147-164; Tankebe, Reisig, Wang, 2015: 4-5; Sunshine ve Tyler, 2003: 539-547; European Social Survey, 2011: 4-34; Tankebe, 2010: 304; Sun, Jou, Hou ve Cha, 2012, 14-16; Tankebe, 2013: 103-135; Tyler ve Fagan, 2008: 231-275). Ayrıca araştırmada, KKTC'nin, küçük bir ülke oluşu ve nüfusunun da az olması gibi nedenler dikkate alınarak dağılımdaki adalet faktörüne “*Polis; eş, dost, akraba veya tanıdıklarını gözetmeksizin aynı kalitede hizmet verir*” şeklinde bir önerme eklenmiştir. Bunun yanında, polis tarafından yasaya aykırı şiddet ve zor kullanılması ile üniformanın çıkar sağlamak amacıyla kullanılması hususlarında, yasallık faktörüne iki değişken eklenmiştir. Bunlar; “*Polis, üniformasını, görev ve yetkisini menfaat (çıkart) sağlamak için kullanmaz*”, “*Polis, yasalara aykırı şekilde şiddet veya zor kullanmaz*” değişkenleridir. Likert ölçeğindeki önermeler kesinlikle katılmıyorum(1), katılmıyorum (2), kararsızım (3), katılıyorum (4) ve kesinlikle katılıyorum(5) şeklinde puanlandırılmıştır.

Veri Analizi ve Bulgular

Araştırmada elde edilen veriler, IBM SPSS 21 ve AMOS veri analizi programları aracılığıyla Keşfedici Faktör Analizi (KFA), Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), güvenilirlik analizi (Cronbach's Alpha), tanımlayıcı istatistikler, bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizleri kullanılarak çözümlenmiştir. Öncelikle meşruiyet (KMO= 0,970>0,60; p<0,001) ve işbirliği (KMO= 0,922>0,60; p<0,001) ölçeklerindeki değişkenlerin analize uygun olduğu saptanmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2012: 620; Büyüköztürk, 2008: 126; Tavşancıl, 2014: 50). Ardından maksimum olabilirlik faktörleştirme ve promax eksen döndürme teknikleri kullanılarak Keşfedici Faktör Analizi (KFA) gerçekleştirilerek faktör yapıları ortaya çıkarılmıştır (Büyüköztürk, 2015: 134; Gürbüz ve Şahin, 2016: 310-313). Analiz sonucunda meşruiyet ölçeğinin 4 faktörlü bir yapı (etkinlik, prosedürel adalet, yasallık, dağılımdaki adalet), işbirliği ölçeğinin ise tek faktörlü bir yapı ile tanımlandığı görülmüştür. Meşruiyet ölçeğindeki 4 faktörün, toplam varyansın %62,62'sini, işbirliği ölçeğindeki tek faktörün ise toplam varyansın %63,12'sini açıkladığı sonucuna ulaşılmış ve bu oranların yeterli düzeyde oldukları görülmüştür (Karagöz, 2017: 404). İşbirliği ölçeği faktör matrisi Tablo 1'de, meşruiyet ölçeği döndürülmüş bileşenler matrisi ise Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 1: İşbirliği Faktör Matrisi

Önermeler	Faktör
	1
Polisin, bir suçun şüphelisini aradığını duyarsam, eğer bilgim varsa, polise, bu kişiyi bulması için tüm bildiklerimi anlatarak yardımcı olurum.	,888

KKTC’de Demografik Değişkenlere Göre Polis Meşruiyeti Ve Polisle İşbirliği ...

Bir suça tanık olursam ve polisin şahit aradığını duyarsam, gönüllü olarak polise gidip ifade veririm.	,850
Bir suça tanık olursam ve polisin suçluyu teşhis edecek birini aradığını duyarsam, gönüllü olarak polise gidip bu kişiyi teşhis ederim.	,847
Genel olarak herhangi bir suça tanık olursam telefon açıp polise rapor ederim.	,827
Çevremde tehlikeli ve şüpheli hareket görürsem hemen polise haber veririm.	,821
Hırsızlık yapan birini görürsem hemen polisi arayıp bu durumu bildiririm.	,761
Bir devlet memurunun rüşvet aldığına şahit olursam bu durumu polise bildiririm.	,735
Trafikte bir sürücünün süratli bir şekilde ve tehlikeli bir mahalde bir başka aracı geçtiğini görürsem, polisi arayıp bu durumu rapor ederim.	,585

Tablo 2: Meşruiyet Ölçeği Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

Önermeler	Faktör			
	1	2	3	4
Polis hırsızlık suçları ile mücadelede başarılıdır.	,906			
Polis, şiddet suçlarını kontrol altında tutmada başarılıdır.	,826			
Polis, uyuşturucu, narkotik suçlarını başarılı bir şekilde kontrol altında tutmaktadır.	,810			
Polis, suçların önlenmesi konusunda başarılıdır.	,793			
Polis, trafik suçları ile mücadelede başarılıdır.	,659			
Polis genel olarak benim yaşadığım bölgede suçla mücadele (devriye, suçluları yakalama, suçu önleme) görevini etkili bir şekilde yerine getirmektedir.	,540			
Polis bir şiddet suçu ile ilgili arandığında hızlı bir şekilde (en kısa sürede) olay yerine gelir.	,525			
Polis her zaman suç mağdurlarına gerekli yardımı etkin bir şekilde sağlar.	,510			
Polis, ele aldığı problemlerle ilgili karar verirken adaletli davranır.		,859		
Polis herkese insan onur ve haysiyetine uygun bir şekilde davranır.		,825		
Polis, herkese saygılı bir şekilde davranmaktadır.		,783		
Polis herkese adil davranır.		,775		
Polis, vatandaş haklarına saygılıdır.		,715		
Polis, ele aldığı problemlerle ilgili karar verirken kendi kişisel görüşlerine değil gerçeklere dayanır.		,687		
Polis, muhatap olduğu kişilere verdiği kararların ve yaptığı hareketlerin sebeplerini açıkça izah eder.		,673		

Polis herkese eşit şekilde davranır.	,649	
Polis, üniformasını, görev ve yetkisini menfaat (çıkar) sağlamak için kullanmaz.	,993	
Polisin rüşvet almadığına ve yolsuzluk yapmadığına inanıyorum.	,852	
Polislerin kendileri de yasalara uyarlar.	,607	
Polis, insanlara karşı her zaman yasalara uygun olarak davranır.	,603	
Polis, herhangi bir gücün baskı veya etkisinde kalmadan, görevini hukuka uygun olarak yerine getirir.	,551	
Polis, yasalara aykırı şekilde şiddet veya zor kullanmaz.	,540	
Bir adli suçun mağduru şikâyetinde bulunduğunda, polis, zengin fakir ayrımı gözetmeksizin aynı kalitede hizmet verir.		,867
Bir adli suçun mağduru şikâyetinde bulunduğunda, polis, etnik köken veya ırk ayrımı gözetmeksizin aynı kalitede hizmet verir.		,836
Polis hizmet verirken eş, dost, akraba veya tanıdıklarını gözetmeksizin aynı kalitede hizmet verir.		,731
Polise başvuran veya bir sebeple temas kuranlar polisten kanunlara göre hak ettikleri sonucu almaktadırlar.		,696
Polis, benim çevremde güvenilir olarak görülmektedir.		,557

Elde edilen meşruiyet ve işbirliği ölçeklerinin yapısal geçerlilikleri AMOS programı kullanılarak ayrı ayrı Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiştir. DFA ile polisle işbirliği ölçeği uyum iyiliği değerlerini sağlamadığından, önerilen düzeltmeler yapılmış ve regresyon değeri düşük olan “*trafikte bir sürücünün süratli bir şekilde ve tehlikeli bir mahalde (ör: viraj üzerinde) bir başka aracı geçtiğini görürsem, polisi arayıp bu durumu rapor ederim*” önermesi ölçekten çıkarıldıktan sonra DFA tekrarlanmıştır (Karagöz, 2017: 497). DFA sonucunda elde edilen 7 değişkenli tek faktörlü polisle işbirliği ölçeğine ait uyum iyiliği değerleri ($p < ,01$; $X^2/sd=4,88$; $RMSA=,062$; $CFI= ,99$; $GFI= ,98$) incelendiğinde, yapının, veri ile uyumlu olduğu görülmüştür. Aynı şekilde 4 faktörlü polis meşruiyeti ölçeği, birinci düzey çok faktörlü DFA modeli kullanılarak test edilmiştir. DFA neticesinde elde edilen uyum iyiliği değerleri ($p < ,01$; $X^2/sd=4,929$; $RMSA=,063$; $CFI= ,93$; $GFI= ,88$), KFA sonucu ortaya çıkan 4 faktörlü polis meşruiyeti ölçeğinin veri ile uyumlu ve kabul edilebilir olduğunu göstermektedir (Karagöz, 2017: 466, 495; Gürbüz ve Şahin, 2016: 347).

Her iki ölçek de DFA ile doğrulandıktan sonra 4 faktörlü meşruiyet ölçeği için meşruiyet faktörleri altında toplanan değişkenler ile polisle işbirliği ölçeğindeki değişkenlerin kendi aralarında tutarlılık gösterip göstermediklerini ortaya çıkarmak amacıyla güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Güvenilirlik analizi için Cronbach's Alpha değeri kullanılmıştır (Cortina, 1993: 98-104). Ayrıca fark analizleri için parametrik veya parametrik olmayan testlerin kullanılmasına karar vermek amacı ile

KKTC’de Demografik Değişkenlere Göre Polis Meşruiyeti Ve Polisle İşbirliği ...

verilerin normal dağılıp dağılmadığını anlamak amacıyla ortalamaların basıklık ve çarpıklık değerlerine incelenmiştir. Tabachnick ve Fidell (2012), çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1,500 ile -1,500 değerleri arasında, olduğu durumlarda, verilerin normal olarak dağıldığını kabul etmektedirler. Tablo 3’te polis meşruiyeti ve polisle işbirliği ölçeklerine ait ortalama, ölçek ve faktör içerisindeki madde sayıları, çarpıklık ve basıklık değerleri ile Cronbach’s alpha güvenilirlik katsayıları görülmektedir.

Tablo 3: Meşruiyet Faktörleri ile İşbirliğinin İstatistiksel Verileri

	Sayı	Ort.	S.S	M i n	M a x	Mad. Say.	Çar.	Bas.	C Alpha Değeri
İşbirliği	1000	3,74	,93	1	5	7	-,608	-,226	,934
Polis Meşruiyeti	1000	2,97	,83	1	5	27	,079	-,792	,966
Prosedürel	1000	3,02	,91	1	5	8	-,013	-,778	,931
Adalet	1000	2,73	,99	1	5	5	,143	-,791	,905
Dağılımda	1000	3,20	,87	1	5	8	-,158	-,644	,912
ki Adlt. Etkinlik Yasallık	1000	2,92	,96	1	5	6	,048	-,817	,907

Çarpıklık ve basıklık değerleri +143 ile -817 arasında değiştiğinden verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir. Bu nedenle çalışmada, normal dağılımla yapılabilecek olan parametrik testler ve analizler gerçekleştirilmiştir. Cronbach’s Alpha güvenilirlik katsayısının eşik değerinin genel olarak en az 0,70 olması gerektiği kabul görmekte (Gürbüz ve Faruk, 2016: 161-62, 323-26) iken Tablo 3’te tüm ölçek ve faktörlerin güvenilirlik katsayılarının 0,90’ın üzerinde ve dolayısıyla maddeler arasındaki iç tutarlılığın yüksek olduğu görülmüştür. En yüksek ortalamaya 3,74 ile işbirliği değişkeni sahiptir. Bu oran KKTC’de vatandaşlarının polisle işbirliğine istekli ve polisle işbirliği yapmaya hazır olduklarını göstermektedir. Polis meşruiyeti ölçeğinin genel ortalaması ise 2,97 ile orta düzeyde olup orta değer olan 3’ün altında çıkmıştır. Bu sonuç ise KKTC’de vatandaşların polis meşruiyeti konusunda kararsız kaldıklarına ve polisin meşruiyetine yeterince inanmadıklarına işaret etmektedir. Meşruiyet faktörlerinin ortalamaları da orta düzeyde ve 3 orta değerine yakın çıkmıştır.

Demografik Değişkenlerin Tanımlayıcı İstatistikleri

Katılımcıların cinsiyet, yaş grubu, medeni hal, eğitim ve gelir düzeylerine göre dağılımları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Demografik Bilgilerle İlgili Frekans Dağılım Tablosu

Özellikler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet (N= 1000)		
Kadın	504	50,4
Erkek	496	49,6
Yaş Grubu (N= 1000)		
18 – 24	156	15,6
25 – 34	194	19,4
35 – 44	263	26,3
45 – 54	187	18,7
55 – 64	127	12,7
65 ve üzeri	73	7,3
Medeni Hâl (N= 1000)		
Evli	658	65,8
Bekâr	342	34,2
Eğitim (N= 1000)		
İlkokul	141	14,1
Ortaokul	151	15,1
Lise	333	33,3
Üniversite	318	31,8
Yüksek Lisans ve Üst	57	5,7
Özellikler		
Frekans (f)		
Yüzde (%)		
Aylık Gelir (N= 966)		
2500 TL ve altı	286	28,6
2501 – 4000 TL	310	31,0
4001 – 5500 TL	204	20,4
5501 TL ve üstü	166	16,6
Cevap Vermeyenler	34	3,4

Ankete katılanların 504'ü (%50,4) kadın, 496'sı (%49) ise erkektir. Katılımcıların 156'sı (%15,6) 18-24, 194'ü (%19,4) 25-34, 263'ü (%26,3) 35-44, 187'si (%18,7) 45-54, 127'si (%12,7) 55-64 ve 73'ü (%7,3) 65 ve üzeri yaş grubundadır. En düşük yaş grubunu 65 ve üzerindekiiler oluştururken, en yüksek yaş grubunu 35-44 yaş aralığındakiler oluşturmaktadır. Katılımcılardan 658'i (%65,8) evli ve 342'si (%34,2) bekârdır. Eğitim düzeyi olarak katılımcıların 141'i (%14,1) ilkokul, 151'i (%15,1) ortaokul, 333'ü (%33,3) lise, 318'i (%31,8) üniversite ve 57'si (%5,7) yüksek lisans ve üstünde eğitime sahiptir. Katılımcılardan, en yüksek sayıyı liseliler, bu sayıya çok yakın bir rakam ile ikinci sırayı ise üniversite mezunları oluşturmaktadır. En düşük katılımcı grup ise yüksek lisans ve üzerinde eğitim alanlardır. Gelir düzeyi olarak katılımcıların, 286'sı (%28,6) 2500 TL ve altında, 310'u (%31,0) 2501 – 4000 TL aralığında, 204'ü (%20,4) 4001 – 5500 TL aralığında

KKTC’de Demografik Değişkenlere Göre Polis Meşruiyeti Ve Polisle İşbirliği ...

ve 166’sı (%16,6) 5501 TL ve üzerinde gelire sahip olduklarını beyan etmişlerdir. Katılımcılardan 34 (%3,4) kişi ise gelir seviyesini beyan etmemiştir.

İki Değişkenli Analizler

Katılımcıların, meşruiyet bileşenleri olan prosedürel adalet, dağılımdaki adalet, polisin etkinliği ve yasallık faktörleri ile polisle işbirliği hakkındaki görüşlerinin, demografik faktörlere göre %95 güven aralığında anlamlı farklılık gösterip göstermedikleri SPSS 21 istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerde, iki bağımsız örnekleme ile ilgili olarak parametrik testlerden bağımsız örneklemler t-testi, ikiden fazla bağımsız örnekleme ile ilgili olarak ise tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Cinsiyete Göre, Meşruiyet Faktörleri ve İşbirliğinin Karşılaştırılması

Katılımcıların, cinsiyete göre polis meşruiyeti faktörleri ve işbirliği düzeylerinin karşılaştırılması Tablo 5’te görülmektedir.

Tablo 5: Cinsiyete Göre Meşruiyet Faktörleri ve İşbirliği Düzeylerinin Karşılaştırılması

Faktör	Cinsiyet	N	Ort.	S.S.	t	p
Prosedürel Adalet	Kadın	504	3,02	,86	-,085	,933
	Erkek	496	3,02	,96		
	Toplam	1000	3,02	,91		
Dağılımdaki Adalet	Kadın	504	2,70	,98	-1,076	,282
	Erkek	496	2,77	1,01		
	Toplam	1000	2,73	,99		
Etkinlik	Kadın	504	3,20	,82	,067	,947
	Erkek	496	3,20	,93		
	Toplam	1000	3,20	,87		
Yasallık	Kadın	504	2,87	,92	-1,539	,124
	Erkek	496	2,96	,98		
	Toplam	1000	2,92	,96		
Polisle İşbirliği	Kadın	508	3,71	,89	-1,207	,228
	Erkek	499	3,78	,96		
	Toplam	1000	3,74	,93		

Ankete katılan erkeklerin, polisin dağılımdaki adalet ve yasallığına ilişkin görüşleri ile polisle işbirliğine isteklilikleri kadınlara göre daha olumludur. Ancak, analiz sonucunda elde edilen bulgulara göre ankete katılanların cinsiyetine göre, prosedürel adalet, dağılımdaki adalet, etkinlik ve yasallık faktörleri ile polisle işbirliğine istekliliklerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Yaş Gruplarına Göre, Meşruiyet Faktörleri ve İşbirliğinin Karşılaştırılması

Yaş gruplarına göre meşruiyet faktörleri ve işbirliği düzeylerinin karşılaştırılması Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6: Yaş Gruplarına Göre Meşruiyet Faktörleri ve İşbirliği Düzeylerinin Karşılaştırılması

Faktör	Yaş G.	N	Ort.	S.S.	F	p
Prosedürel Adalet	18-24	156	3,10	,85	,425	,831
	25-34	194	2,99	,88		
	35-44	263	3,01	,93		
	45-54	187	3,00	,92		
	55-64	127	3,06	,90		
	65 ve üzeri	73	2,95	,99		
	Toplam	1000	3,02	,91		
Dağılımdaki Adalet	18-24	156	2,77	,99	,193	,965
	25-34	194	2,71	,93		
	35-44	263	2,73	1,03		
	45-54	187	2,71	,95		
	55-64	127	2,79	,95		
	65 ve üzeri	73	2,69	1,17		
	Toplam	1000	2,73	,99		
Faktör	Yaş G.	N	Ort.	S.S.	F	p
Etkinlik	18-24	156	3,27	,82	1,691	,134
	25-34	194	3,14	,84		
	35-44	263	3,12	,91		
	45-54	187	3,20	,86		
	55-64	127	3,36	,85		
	65 ve üzeri	73	3,21	,98		
	Toplam	1000	3,20	,87		
Yasallık	18-24	156	2,88	,94	,649	,662
	25-34	194	2,93	,88		
	35-44	263	2,89	1,00		
	45-54	187	2,94	,97		
	55-64	127	3,03	,94		
	65 ve üzeri	73	2,80	1,00		
	Toplam	1000	2,92	,96		
Polisle İşbirliği	18-24	156		1,03	2,484	,030*
			3,71			
	25-34	194	3,89	,85		
	35-44	263	3,77	,91		
	45-54	187	3,65	,89		
55-64	127	3,77	,86			

KKTC’de Demografik Değişkenlere Göre Polis Meşruiyeti Ve Polisle İşbirliği ...

65 ve üzeri	73	3,49	1,06
Toplam	1000	3,74	,93

Elde edilen bulgular, katılımcıların, yaş gruplarına göre, prosedürel adalet, dağılımdaki adalet, etkinlik ve yasallık faktörlerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0,05$).

Yaş grupları bakımından, 65 yaş ve üzerindekiilerin, polisin etkinliği dışındaki tüm meşruiyet faktörlerine ilişkin görüşlerinin ortalamaları, diğerlerine oranla daha düşük çıkmıştır. Polisin etkinliği faktöründe ise en düşük ortalama 35-44 yaş aralığındadır. Yaş gruplarına göre prosedürel adalet faktöründe 18-24 yaş, dağılımdaki adalet, polisin etkinliği, ahlaki uyum, polisin yasallığı ve polise güven faktörlerinde 55-64 yaş, polise itaat yükümlülüğü faktöründe ise 35-44 yaş aralığındakilerin polis meşruiyeti faktörlerine ilişkin görüşleri bakımından en yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Ancak yapılan tek yönlü varyans analizleri sonucunda bu farklılıkların anlamlı olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

KKTC’de yaş grubuna göre, polisle işbirliği yapma istekliliği ortalamalarına bakıldığında, 65 yaş ve üzerindekiilerin ($\bar{X}=3,49$) en düşük, 25-34 yaş aralığındakilerin ise ($\bar{X}=3,89$) en yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Tek yönlü varyans analizi sonucunda da ankete katılanların yaş gruplarına göre polisle işbirliğine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=2,484$; $p(,030)<0,05$). 65 yaş ve üzerindekiilerin ($\bar{X}=3,49$) polisle işbirliği yapma isteklilikleri, 25-34 yaş aralığındaki katılımcı gruba ($\bar{X}=3,89$) oranla anlamlı derecede daha düşüktür.

Medeni Duruma Göre, Meşruiyet Faktörleri ve İşbirliğinin Karşılaştırılması

Medeni duruma göre meşruiyet faktörleri ve polisle işbirliği düzeylerinin karşılaştırma sonuçları Tablo 7’de görülmektedir.

Tablo 7: Medeni Duruma Göre Meşruiyet Faktörleri ve İşbirliği Düzeylerinin Karşılaştırılması

Faktör	Medeni Durum	N	Ort.	S.S.	t	p
Prosedürel Adalet	Evli	658	3,00	,91	-,697	,486
	Bekar	342	3,05	,89		
	Toplam	1000	3,02	,91		
Dağılımdaki Adalet	Evli	658	2,74	,99	,191	,848
	Bekar	342	2,72	,99		
	Toplam	1000	2,73	,99		
Etkinlik	Evli	658	3,19	,87	-,375	,708
	Bekar	342	3,21	,88		
	Toplam	1000	3,20	,87		
Yasallık	Evli	658	2,92	,97	,338	,735
	Bekâr	342	2,90	,92		

	Toplam	1000	2,92	,96		
İşbirliği	Evli	664	3,73	,91	-,584	,559
	Bekâr	343	3,76	,95		
	Toplam	1000	3,74	,92		

Elde edilen bulgulara göre ankete katılanların medeni durumlarına göre, meşruiyet faktörleri ile polisle işbirliği düzeylerinde farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Eğitim Durumuna Göre, Meşruiyet Faktörleri ve Polisle İşbirliğinin Karşılaştırılması

Katılımcıların eğitim durumuna göre meşruiyet faktörleri ve polisle işbirliği düzeylerinin karşılaştırılması Tablo 8’de görülmektedir.

Tablo 8: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Meşruiyet Faktörleri ve İşbirliği Düzeylerinin Karşılaştırılması

Faktör	Eğitim Durumu	N	Ort.	S.S.	F	p	Fark
Prosedürel Adalet	(1)İlkokul	141	3,39	,84	7,428	,000	1-2
	(2)Ortaokul	151	2,89	,88			1-3
	(3)Lise	333	2,95	,94			1-4
	(4)Üniversite	318	3,01	,90			1-5
	(5)Yüksek L. ve üstü	57	2,88	,74			
	Toplam	1000	3,02	,91			
Faktör	Eğitim Durumu	N	Ort.	S.S.	F	p	Fark
Dağılımdaki Adalet	(1)İlkokul	141	3,02	,94	5,022	,001	1-2
	(2)Ortaokul	151	2,54	1,00			1-3
	(3)Lise	333	2,69	,99			
	(4)Üniversite	318	2,76	1,01			
	(5)Yüksek L. ve üstü	57	2,58	,85			
	Toplam	1000	2,73	,99			
Etkinlik	(1)İlkokul	141	3,58	,81	8,328	,000	1-2
	(2)Ortaokul	151	3,13	,86			1-3
	(3)Lise	333	3,18	,88			1-4
	(4)Üniversite	318	3,12	,87			1-5
	(5)Yüksek L. ve üstü	57	3,01	,81			
	Toplam	1000	3,20	,87			
Yasallık	(1)İlkokul	141	3,29	,90	7,917	,000	1-2
	(2)Ortaokul	151	2,89	1,00			1-3
	(3)Lise	333	2,90	,96			1-4
	(4)Üniversite	318	2,84	,93			1-5
	(5)Yüksek L. ve üstü	57	2,57	,84			
	Toplam	1000	2,92	,96			

KKTC’de Demografik Değişkenlere Göre Polis Meşruiyeti Ve Polisle İşbirliği ...

Polisle İşbirliği	(1)İlkokul	141	3,88	,94		
	(2)Ortaokul	151	3,60	,96		
	(3)Lise	333	3,73	,95		
	(4)Üniversite	318	3,75	,91	1,460	-
	(5)Yüksek L. ve üstü	57	3,75	,73		,150 --
	Toplam	1000	3,74	,93		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre ankete katılanların eğitim düzeylerine göre prosedürel adalet, dağılımdaki adalet, etkinlik ve yasallık meşruiyet faktörlerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0,05$). İlkokul mezunlarının diğer eğitim seviyesindeki katılımcılara oranla, polisin prosedürel adaletine, etkinliğine ve yasallığına ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmektedir. Polisin dağılımdaki adaleti konusunda ise ilkokul mezunlarının, ortaokul ve lise mezunlarına oranla polisin dağılımdaki adaletine daha fazla inandıkları ortaya çıkmıştır. Analiz neticesinde polisle işbirliğine istekliliğinin, eğitim seviyesine göre farklılık göstermediği görülmüştür ($p>0,05$).

Aylık Gelire Göre, Meşruiyet Faktörleri ve İşbirliğinin Karşılaştırılması

KKTC’de katılımcıların gelir durumuna göre meşruiyet faktörleri ve polisle işbirliği düzeylerinin karşılaştırılması Tablo 9’da yer almaktadır. Karşılaştırma, 34 kişinin gelirini beyan etmek istememesi nedeniyle 966 vatandaşın verileri üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Tablo 9: Katılımcıların Gelir Durumuna Göre Meşruiyet Faktörleri ve İşbirliği Düzeylerinin Karşılaştırılması

Faktör	Gelir Düzeyi	N	Ort.	S.S.	F	p	Fark
Prosedürel Adalet	(1) 2500 ve altı	286	3,21	,89			1-2
	(2) 2501 – 4000	310	2,98	,94			1-3
	(3) 4001 – 5500	204	2,81	,86	8,707	,000	1-4
	(4) 5501 ve üstü	166	2,93	,81			
	Toplam	966	3,00	,90			
Dağılımdaki Adalet	(1) 2500 ve altı	286	2,95	1,00			1-2
	(2) 2501 – 4000	310	2,66	1,01			1-3
	(3) 4001 – 5500	204	2,51	,91	9,066	,000	1-4
	(4) 5501 ve üstü	166	2,66	,93			
	Toplam	966	2,71	,98			
Etkinlik	(1) 2500 ve altı	286	3,41	,86			1-2
	(2) 2501 – 4000	310	3,12	,92			1-3
	(3) 4001 – 5500	204	3,00	,80	10,802	,000	1-4
	(4) 5501 ve üstü	166	3,15	,76			

	Toplam	966	3,19	,87		
Yasallık	(1) 2500 ve altı	286	3,16	,94		1-2
	(2) 2501 – 4000	310	2,89	,93		1-3
	(3) 4001 – 5500	204	2,70	,94	12,545	,000 1-4
	(4) 5501 ve üstü	166	2,71	,91		
	Toplam	966	2,90	,95		
Polisle İşbirliği	(1) 2500 ve altı	286	3,81	,95		
	(2) 2501 – 4000	310	3,72	,98		
	(3) 4001 – 5500	204	3,59	,91	2,559	,054 ---
	(4) 5501 ve üstü	166	3,81	,78		
	Toplam	966	3,73	,93		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre KKTC’de ankete katılan vatandaşların gelir düzeylerine göre prosedürel adalet, dağılımdaki adalet, etkinlik ve yasallık meşruiyet faktörlerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < 0,05$). Aylık gelir seviyesi 2500 TL ve altında olanların, geliri daha fazla olan diğer katılımcılara oranla, polisin prosedürel adaletine, dağılımdaki adaletine, etkinliğine ve yasallığına ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmektedir. Analiz neticesinde polisle işbirliğine istekliliğinin, gelir seviyesine göre farklılık göstermediği sonucu ortaya çıkmıştır ($p > 0,05$).

Elde edilen sonuçlara göre en düşük aylık gelir ve eğitim seviyesine sahip olanların polisle işbirliğine daha fazla eğilimli oldukları bulunduğundan aylık gelir ile eğitim seviyesi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır. Veriler sınıflama ölçeğinde olduğundan ki-kare analizi kullanılmıştır (Gürbüz ve Şahin, 2016: 254-257). Analiz sonuçları Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10: Katılımcıların Eğitim Seviyesi ile Gelir Durumunun Karşılaştırılması

Gelir x Eğitim	2500 TL ve altı	2501-4000 TL	4001-5500 TL	5500 TL ve üstü.	Toplam
İlkokul	66 %49,3	50 %37,3	8 %06	10 %7,5	134 %100
Ortaokul	53 %36,3	50 %34,2	25 %17,1	18 %12,3	146 %100
Lise	83 %25,6	112 %34,6	74 %22,8	55 %17	324 %100
Üniversite	76 %24,6	85 %27,5	83 %26,9	65 %21	309 %100
Yüksek L. ve üstü	8 %15,1	13 %24,5	14 %26,4	18 %34	53 %100
	286 %29,6	310 %32,1	204 %21,1	166 %17	966 %100

Analiz sonucunda aylık gelir ile eğitim seviyesi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olduğu ($p(0,000) < 0,05$), eğitim seviyesi arttıkça aylık

KKTC’de Demografik Değişkenlere Göre Polis Meşruiyeti Ve Polisle İşbirliği ...

gelirin de arttığı bulunmuştur. Tablo 10’da, ilkokul mezunlarının %49,3’ünün 2500 TL ve altında gelire sahip iken yüksek lisans ve üstünde eğitime sahip olanların sadece %15’inin 2500 TL ve altında gelire sahip oldukları görülmektedir.

SONUÇ

Çalışmada analizler sonucunda, katılımcıların, cinsiyetlerine, yaş gruplarına ve medeni durumlarına göre prosedürel adalet, dağılımdaki adalet, polisin etkinliği ve yasallığı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Katılımcıların cinsiyetine ve medeni durumlarına göre meşruiyet faktörlerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmaması daha önce yapılan bazı çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir (Paek, 2017: 78-83; Tyler ve Jackson, 2013; Weitzer, Tuch ve Skogan, 2008: 401). Yaş faktörünün meşruiyet faktörleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmaması ise Türkiye ve Güney Kore’de yapılan bazı çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Paek, 2017: 78-83; Kırmızıdağ, 2015: 69).

Çalışmada, KKTC’de vatandaşların eğitim durumuna göre ise anlamlı bir farklılık bulunmuş ve ilkokul mezunlarının diğer eğitim düzeyindeki katılımcılara göre polisin prosedürel adaletine, dağılımdaki adaletine, etkin görev yaptığına ve yasalara uygun hareket ettiğine daha fazla inandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun, ilkokul mezunlarının, eğitim seviyelerinin diğer gruplara göre daha düşük düzeyde olması nedeniyle, sivil hak ve özgürlüklere daha az önem veriyor olabilecekleri akla gelmektedir. Ayrıca en düşük eğitim seviyesine sahip ilkokul mezunlarının, polisin sahip olması gereken polis meşruiyeti faktörleri ile ilgili beklentilerinin de düşük olmasından kaynaklanıyor olabileceği değerlendirilmektedir. Eğitim seviyesi ile ilgili elde edilen sonuçlar daha önce gerçekleştirilen bazı çalışmalarla da paralellik göstermektedir (Tyler ve Sunshine, 2003: 527, 533; Jesilow ve Meyer, 2001; Cao, Stack ve Sun, 1998; Cao, 2001)

Araştırma sonucunda aylık gelire göre de anlamlı farklılıklar bulunmuştur. 2500 TL ve altında geliri olanların daha yüksek geliri olanlara göre polisin prosedürel adaletine, dağılımdaki adaletine, yasallığına ve etkin görev yaptığına daha fazla inandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun 2500 TL ve altında geliri olanların, meşruiyet faktörlerine yönelik görüşlerinin daha olumlu olmasının, ekonomik yönden yaşam standartlarının ve polisten beklentilerinin daha düşük olmasından kaynaklanıyor olabileceği değerlendirilmektedir. Elde edilen bu sonuç, Sunshine ve Tyler’ın ABD’de gerçekleştirdikleri bir çalışma sonucu ile de benzerlik göstermektedir (Sunshine ve Tyler, 2003: 530, 533).

İşbirliği değişkenine yönelik görüşler ile ilgili fark analizlerinde ise demografik değişkenlerden sadece yaş faktörü ile ilgili farklılık bulunmuştur. KKTC’de katılımcıların; cinsiyetine, medeni durumuna, eğitim düzeyine ve aylık gelirine göre işbirliğine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalarda da genellikle cinsiyete göre polisle işbirliğine ilişkin görüşlerin farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmaktadır (Pryce, 2014: 126; Murphy ve Cherney, 2012; Paek, 2017: 140; Reisig, Tankebe ve Meško, 2013; Tankebe, Reisig, Wang, 2015). Bu bakımdan çalışma sonuçlarının, önceki

çalışmalarla paralellik gösterdiği söylenebilir. Medeni durumu bekâr veya evli olma durumuna göre de polisle işbirliğine istekliliğin farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Paek (2017: 88) de daha önce gerçekleştirdiği bir çalışmasında benzer bir sonuca ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan KKTC vatandaşlarının eğitim seviyelerine göre polisle işbirliğine isteklilikleri bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç daha önce Avustralya, ABD ve Güney Kore’de gerçekleştirilen bazı çalışmalarla da benzerlik göstermektedir (Murphy ve Cherney, 2012; Tyler ve Jackson, 2013: 24; Pryce, 2014: 126; Paek, 2017: 140).

Gelir düzeyi açısından, KKTC’de katılımcıların gelir durumuna göre polisle işbirliğine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Avustralya ve ABD’de ise yapılan bazı çalışmalarda gelir seviyesi yükseldikçe polisle işbirliğinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır (Murphy ve Cherney, 2012; Tyler ve Jackson, 2013). Diğer yandan, Afrika ve Asya’da gerçekleştirilen bazı çalışmalarda, KKTC’de olduğu gibi, gelir düzeyine göre, polisle işbirliğine istekliliğin farklılık göstermediği bulunmuştur (Pryce, 2014: 126; Paek, 2017: 88, 140).

Yaş ile ilgili olarak ise polisle işbirliğine yönelik istekliliğin farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. 65 yaş ve üzerindeki katılımcıların 25-34 yaş aralığındaki katılımcılara göre polisle işbirliğine daha az isteklilik gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Daha önce gerçekleştirilen bazı çalışmalarda yaşla birlikte işbirliği yapma istekliliğinin azaldığı (Tyler ve Sunshine, 2003: 532-534; Paek, 2017: 140), bazı çalışmalarda ise yaşla birlikte polisle işbirliğine istekliliğin arttığı sonuçları elde edilmiştir (Murphy ve Cherney, 2012; Tyler ve Jackson, 2013). İngiltere’de gerçekleştirilen bir çalışmada ise 65 yaş ve üzerindeki, polisle işbirliği yapmaya daha az istekli oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Tankebe, 2013). KKTC’de de Tankebe’nin (2013) bu çalışmasıyla paralel olarak 65 yaş ve üzerindeki polisle işbirliği yapma konusunda daha az istekli oldukları bulgusuna varılmıştır.

Elde edilen sonuçlar, KKTC’de demografik faktörlerin polisle işbirliği ve polis meşruiyeti faktörlerine yönelik görüşlerin açıklanmasında pek de yeterli olmadıklarını göstermektedir. Beş demografik faktörün kullanıldığı çalışmada meşruiyet faktörleri açısından eğitim ve gelir durumuna göre farklılıkların ortaya çıktığı görülmüştür. Çalışmada, eğitim düzeyi ile aylık gelir arasında da anlamlı bir ilişki olduğu ve eğitim düzeyi düştükçe aylık gelirin de düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak en düşük aylık gelir grubu ile en düşük eğitim seviyesi olan ilkökul mezunları grubunun diğer gruplardan anlamlı bir şekilde daha fazla polisin eşit, adil ve yasaya uygun davrandığına ayrıca görevini etkin bir şekilde yerine getirdiğine inandıkları görülmektedir. Düşük geliri olanların ekonomik yönden yaşam standartlarının düşük olması ve düşük eğitim seviyesindekilerin sivil hak ve özgürlüklere daha az önem veriyor olmaları beklenen durumlardandır. Bu gruplarda yer alanların polisten beklentilerinin de daha düşük olabileceği ve bu nedenle polis meşruiyeti faktörlerine yönelik algılarının daha yüksek çıktığı değerlendirilmektedir. Polisle işbirliği değişkeni açısından ise sadece 65 yaş ve üzerindeki 25 -34 yaş aralığındakilere göre anlamlı bir şekilde polisle işbirliği yapma istekliliklerinin daha düşük olduğu bulunmuştur. 65 yaş ve üzerindeki,

KKTC’de Demografik Değişkenlere Göre Polis Meşruiyeti Ve Polisle İşbirliği ...

hayattan beklentilerinin azaldığı ve polis tarafından ifadelerinin alınması veya mahkemeye çıkıp şahadet verme gibi huzurlarını bozabilecek durumlarla karşı karşıya kalmak istememeleri nedenleriyle polisle işbirliği yapa istekliliklerinin daha düşük olduğu değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Beetham, D. (1991), *The Legitimation of Power*, London: Macmillan.
- Büyüköztürk, Ş. (2008), *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2015), *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*, (21. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Develioğlu, Ferit, (1982), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 5. Ofset Baskı, ss. 754-755.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2016), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Felsefe – Yöntem – Analiz*, 3. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Karagöz, Y. (2017), *SPSS ve AMOS UYGULAMALI Nitel-Nicel-Karma BİLİMSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ ve Yayın Etiği*, 1. Baskı, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2012), *Using Multivariate Statistics*, (sixth ed.), Boston: Allyn&Bacon.
- Tavşancıl, Ezel, (2014), *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi*, 5. Baskı, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Bottoms, A. and Tankebe, J. (2012), Beyond procedural justice: A dialogic approach to legitimacy in criminal justice, *The Journal of Criminal Law and Criminology*, Vol. 102, No. 1, pp. 119–170.
- Cao, Liqun, (2001), “A Problem in No-Problem-Policing in Germany: Confidence in the Police Germany and USA”, *European Journal of Crime, Criminal Law & Criminal Justice*, Vol. 9, No. 3, pp. 167–79.
- Cao, Liqun, Stack, Steven and Sun, Yi, (1998), “Public Attitudes toward the Police: A Comparative Study between Japan and America”, *Journal of Criminal Justice*, Vol. 26, No. 4, pp. 279–89.
- Cherney, A. ve Murphy, K. (2013), “Policing terrorism with procedural justice: The role of police legitimacy and law legitimacy”, *Australian & New Zealand journal of criminology*, Vol. 46, No. 3, pp. 403-421.
- Cortina, J. M. (1993), “What is coefficient alpha? An examination of theory and applications”, *Journal Of Applied Psychology*, Vol. 78, No. 1, pp. 98-104.
- Engel, R. (2005), “Citizens’ perceptions of distributive and procedural justice during traffic stops with the police”, *Journal of Research in Crime and Delinquency*, Vol. 42, No.4, pp. 445-481.
- Green, G. S. (1985), “General deterrence and television cable crime: A field experiment in social control”, *Criminology*, Vol. 23, pp. 629–45.
- Ivković, Sanja Kutnjak, (2008), “A Comparative Study of Public Support for the Police”, *International Criminal Justice Review*, Vol. 18, Number.4, pp. 406- 434

- Jesilow, Paul and Meyer, J'Ona, (2001), "The Effect of Police Misconduct on Public Attitudes: A Quasi-Experiment", *Journal of Crime and Justice*, Vol. 24, No.1, pp. 109–21.
- Kırmızıdağ, Nur, (2015), *Polis ve Toplum: Türkiye'de Polise Güven Araştırması*, Tesev, İstanbul: TESEV Yayınları.
- Klepper, S. and Nagin, D. S. (1989) The deterrent effect of perceived certainty and severity of punishment revisited, *Criminology*, Vol. 27, pp. 721–46.
- Murphy, K.; Tyler, T. R. and Curtis, A. (2009), "Nurturing regulatory compliance: Is procedural justice effective when people question the legitimacy of the law?", *Regulation & governance*, Vol. 3, No. 1, pp. 1-26.
- Murphy, K. ve Cherney, A. (2012), "Understanding cooperation with police in a diverse society", *British Journal of Criminology*, Vol. 52, pp. 181-201.
- Reisig, M. D; Bratton, J. ve Gertz, G. M. (2007), "The construct validity and refinement of process-based policing measures", *Criminal Justice and Behavior*, Vol. 34, pp. 1005–1028.
- Reisig, M. D.; Tankebe, J. ve Meško, G. (2013), "Procedural Justice, Police Legitimacy, and Public Cooperation with the Police Among Young Slovene Adults", *Journal of Criminal Justice and Security*, Vol. 14, No. 2, pp. 147-164.
- Salmi, Satu, Marinus J.M. Voeten, Esko Keskinen, (2000), "Relation Between Police Image and Police Visibility", *Journal of Community & Applied Social Psychology*, Vol.10, pp. 433-447
- Sunshine, J. ve Tyler, T. R. (2003), "The Role of Procedural Justice and Legitimacy in Shaping Public Support for Policing", *Law Society Review*, Vol. 37, No. 3, pp. 513-548.
- Tankebe, J. (2010), "Public confidence in the police: Testing the effects of public experiences of police corruption in Ghana", *British Journal of Criminology*, Vol. 50, No: 2, pp. 296–319.
- Tankebe, J. (2013), "Viewing This Differently: The Dimensions of Public Perceptions of Police Legitimacy", *Criminology: An Interdisciplinary Journal*, Vol. 51, No. 1, pp. 103-135.
- Tyler, T. R. ve Fagan, J. (2008), "Legitimacy and Cooperation: Why do people help the police fight crime in their communities?", *Journal of Criminal Law*, Vol. 6, pp. 231-276.
- Tyler, T. R. ve Jackson, J. (2013), "Popular legitimacy and the exercise of legal authority: Motivating compliance, cooperation, and engagement", *Psychology, Public Policy and Law*, Vol. 20, No. 1, pp. 1-29.
- Sherman, Lawrence, (1990), "Police crackdowns: Initial and residual deterrence", *Crime and Justice: An Annual Review of Research*, Michael H. Tonry and Norval Morris (Eds.), Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Devlet Planlama Örgütü, (2013), "KKTC Nüfus Sayımı, 2011", Lefkoşa.
- European Social Survey, (2011), *Round 5 Module on Trust in the Police & Courts – Final Question Design Template*, London: Centre for Comparative Social

KKTC'de Demografik Değişkenlere Göre Polis Meşruiyeti Ve Polisle İşbirliği ...

- Surveys: City University/London, <http://www.europeansocialsurvey.org/>, (E.T: 11 Haziran 2020).
- Kayabaşı, C., (2020), *KKTC'de Polis Meşruiyeti Faktörlerinin Polisle İşbirliğine Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Türkiye: Polis Akademisi Başkanlığı Uluslararası Güvenlik Anabilim Dalı.
- Mazerolle, L.; Bennett, S.; Davis, J.; Sargeant, E. ve Manning, M. (2013), “Legitimacy in policing: A systematic review”, *Campbell Systematic Reviews*, Vol. 1, doi: 10.4073/csr.2013.1, (E.T: 30 Mayıs 2020)
- Murphy, K.; Hinds, L. ve Fleming, J. (2008), “Encouraging public cooperation and support for police”, *Policing & Society*, Vol. 18, No. 2, pp. 136-155, <https://doi.org/10.1080/10439460802008660>, (E.T: 22 Mayıs 2020).
- Paek, S. Y. (2017), *PRIVATE SECURITY OFFICERS' PERCEPTIONS OF POLICE LEGITIMACY IN SOUTH KOREA: IMPLICATIONS FOR POLICE-PRIVATE SECURITY COOPERATION*, USA: Criminal Justice – Doctor of Philosophy, Doctoral Thesis, Michigan State University.
- Pryce, D. K. (2014), *PROCEDURAL JUSTICE, LEGITIMACY, AND COOPERATION WITH POLICE: EVIDENCE FROM A COMMUNITY OF GHANAIAN IMMIGRANTS*, Doctor of Philosophy Criminology, Law & Society, Doctoral Thesis, George Mason University, USA: Virginia.
- Sun, I. Y.; Jou, S.; Hou, C. C. ve Cha, Y. (Lennon) (2012), Public Trust in the Police in Taiwan: A Test of Instrumental and Expressive Models, pp. 1-36. http://www.the-aaps.org/taiwan/wp-content/uploads/2015/05/4_Sun-et-al.-confidence-in-the-police.pdf. (E.T: 31 Ocak 2020)
- Sun, I. Y.; Li, L.; Wu, Y. ve Hu, R. (2018), “Police legitimacy and citizen cooperation in China: testing an alternative model”, *Asian Journal of Criminology*, Vol. 13, No. 4, pp. 275–291, <https://doi.org/10.1007/s11417-018-9270-4>, (E.T: 30 Aralık 2019)
- Tankebe, J.; Reisig, M. D. and Wang, X. (2015), “A Multidimensional Model of Police Legitimacy: A Cross-Cultural Assessment”, *Law and Human Behavior*, Advance online publication, pp. 1-11, <http://dx.doi.org/10.1037/lhb0000153> (E.T:11 Aralık 2019)
- Woo, Youngki; Maguire, Edward R. and Gau, Jacinta M. (2018), “Direct and indirect effects of procedural justice on cooperation and compliance: evidence from South Korea”, *Police Practice and Research*, Vol. 19, No. 2, pp. 168-185, DOI: 10.1080/15614263.2018.1418147, (E.T.: 11 Haziran 2020).